

det bundne Tags Oprindelse fra Tage af Straa o. lign., der ligesom Læsøs Tangtage ikke blev bundet fast til Rafterne, men dynget op og traadt sammen. Denne lagttagelse kan maaske ogsaa kaste Lys over Problemer vedrørende vore Jernalderhuses Tækning?

Som Helhed giver »Forntida gårdar i Island« Stof til Eftertanke for enhver arkæologisk interesseret Læser. For Hustomt-udgravere vil den være et uundværligt Hjælpemiddel til at slutte fra Del til Helhed. Men det er en Bog, der med sin velskrevne Tekst og talrige smukke Billeder og Kort tillige henvender sig til en større Læsekreds. Her faar man noget at vide om Island og om hele Nordens Fortid, som er værd at vide. Bogen fortjener at blive læst af mange.

Axel Steensberg.

Nyheder og Tradition i Folkekulturen.

Sigfrid Svensson: Bygd och Yttervärld. Nordiska Museets Handlingar Nr. 15. Stockholm 1942.

Der er over svensk Videnskab ofte en storladn Dristighed, der kan virke overraskende paa nøgterne Danske, men som ikke sjældent bringer revolutionerende Resultater — tænk blot paa Pollenanalysen og Varvtællingerne, der har skabt Dateringsgrundlag, hvor man paa Forhaand skulde tro det ugørligt. Hos mindre Aander kan Trangen til at iklæde Forskningen et filosofisk-universelt Klædebon føre til, at det videnskabelige Apparat, som Forfatteren har nemmet hos sine store Læremestre, bliver det mest fremtrædende. Der synes at være større Tilbøjelighed til »Skole«-dannelse i svensk humanistisk Forskning end i dansk (hos os forekommer »Elevdisputater« væsentlig indenfor de medicinske og naturvidenskabelige Fakulteter). Dette kan baade være en Styrke og en Svaghed. Det giver en Sikkerhed i Problemstilling og Metode, som vi Danske i hvert Fald indenfor Folkekulturforskningen savner. Men det bevirker ogsaa, at det i Sverige i højere Grad er Enere, der angiver Tonen for en Skare mindre selvstændige, men ihærdigt arbejdende Disciple. Svensk Folkekulturforskning har forlængst faaet sine dygtige Ledere og en fast Organisation, hvor vi her i Landet famler os prøvende frem uden Autoritetstro, ængstelige overfor universelle Hypoteser.

Forfatteren til den Bog, der her skal omtales, hører til Lederstaben i Sverige. Sigfrid Svensson har i en Aarrække ledet Indsamlingen af Museumsgenstande til Nordiska Museets Almue-

afdeling og er Redaktør af Museets Tidsskrift »Fataburen«. Han skrev i 1935 Doktordisputats om Skaanes Folkedragter, en Bog, der i sit almene Tilsnit rækker langt udover Dragthistorien. Indholdet i Sigfrid Svenssons nye Bog, der bærer Undertitlen »Studier över förhållandet mellan nyheter och tradition«, er temmelig broget. Det bestaar af følgende Afhandlinger, der kan læses hver for sig: Svart eller vit konfirmationsdräkt, Bindmössan och dess föregångare i svensk folkdräkt, Dräktlyx i Ängermanland, Byggnadsnyheter i en hälsingesocken på 1850-talet, Jultomten, Märtenfirandet og »Tor med sitt långa skägg«. Hver af disse Specialundersøgelser er imidlertid saavel fra Formens som fra Indholdets Side et lille Mesterværk. Og med Udgangspunkt i Detaljen trækker Forfatteren nogle almene Linjer for Folkekulturudviklingen op. Han viser, hvorledes Almuekulturen konservativt bevarer gammel Tradition. Derved lettes f. Eks. i Klædedragten de nye Moders Udbredelse, naar Modehjulet har drejet sig en Gang rundt. Almuekulturen har paa visse Omraader et rigere Indhold end Overklassekulturen. Den bevarer og fordøjer det, som ellers er glemt. Derfor virker det nymodens ikke altid saa fremmedartet, som man skulde tro. Almuen gemmer et stort Stykke af et Folks Erindring.

Folkekulturen er saaledes konservativ. Men den er langtfra stationær. Det er en Erfaring, man ogsaa gør her i Landet, efter at det i lang Tid har været Skik at tale om Landlivets Uforanderlighed fra Middelalderen til Landboreformerne. Sigfrid Svensson gaar ikke af Vejen for at tage et splinternyt Emne som Ændringen fra sort til hvid Konfirmationskjole op til Undersøgelse. Traditionen er her endnu levende, og Stoffet let at behandle kritisk. Emnet supplerer derfor paa en heldig Maade Undersøgelser over 17—1800 Tallets Forhold og Materiale, der er indsamlet for Aar tilbage, da Afkontrolleringen ikke var saa omhyggelig som nu. Det viser sig baade her og i Undersøgelsen over Dragtluksus i Ängermanland, at Kulturgrænserne er i stadig Bevægelse. Ofte er det Ændringer i det økonomiske Grundlag, der sætter Bevægelsen i Gang. I Ängermanland var det den voksende Tømmereksport fra o. 1800. I Delsbo Sogn, Helsingland, spillede samme Aarsag en væsentlig Rolle for Ændringer i Bygningsskikken fra o. 1850. Visse Egne kan paa Grund af Befolkningens Vandringer virke som Novationsomraader. Eller Nyhederne kan optages gennem Overklassen. »Yttervärlden« er altsaa i Forhold til det lille kulturelt særprægede Omraade, »Bygden«, enten af regional eller social Natur, eventuelt begge Dele. Det afgørende er for Sigfrid Svensson at undersøge, hvad det er, der sætter Kulturændringerne

i Gang. Er Nyhederne spredt kontinuerligt fra Bygd til Bygd, eller har de slaet sig ned paa mange forskellige Steder uden indbyrdes geografisk Sammenhæng? Hvad var Anledningen, naar en Bygd begyndte at ændre sin gamle Livsførelse under Indflydelse udefra? Hvorledes formede sig set paa nært Hold Mødet mellem Nyheder og Tradition? Hvem var Formidlerne og Initiativtagerne? Hvilke Personer i Bygden gik i Spidsen for det ny?

Sigfrid Svenssons fremragende Evner som Kulturforsker viser sig i hans utømmelige Trang til at søge Forklaring, til at opstille Problemer. Det skal siges, at Problemerne ofte ikke bliver løst. Men saa bekender han aabent sin Afmagt. Han forsøger aldrig at fremsætte en Skinløsning. Derfor kan man lære saa meget i Selskab med hans Skrifter.

Sverige har siden Verdenskrigen indtaget en Førerstilling indenfor europæisk Folkekulturforskning. Det er for saa vidt symbolsk, naar det fornemme Tidsskrift for europæisk Etnologi »Folk-Liv« udkommer i Stockholm og redigeres af Professor Sigurd Erixon i Samarbejde med »International Sammenslutning for europæisk Etnologi og Folklore« og »Den internationale Folklore-Kongres' permanente Raad«, medens Dr. Åke Campbell i Uppsala sidder som Sekretær i forstnævnte Forening. Men skønt Nordiska Museet (hvis Arbejdsomraade svarer til vort Folkemuseum og Fri-landsmuseet ved Sorgenfri) har et Budget som hele vort Nationalmuseum, og skønt der for nylig er oprettet et »Institut för folk-livsforskning« i Stockholm under Sigurd Erixons Ledelse, findes der endnu ikke noget ordinært Professorat i Folkekultur og Folkemindeforskning i Sverige. Sigurd Erixons Professorat er en Donation, og C. W. v. Sydows i Lund er ekstraordinært. For Tiden arbejdes der paa ved von Sydows Afgang 1. Juli 1944 at gøre hans Professorat ordinært og udvide det til foruden Folklore ogsaa at omfatte Etnologi (»nordisk och jämförande folk-kulturforskning«). Og i Lund glæder man sig til paa den Maade at faa Sigfrid Svensson hjem til Skaane efter tyve Aars »Landflygtighed«. Fra dansk Side maa man haabe, at dette vil ske. Sigfrid Svensson vil i Lund kunne virke som et nyt Bindeled mellem dansk og svensk Folkelivsforskning og anspore os herovre til at faa oprettet Lærestole i disse for hele vort Museumsvæsen saa vigtige Videnskaber.

Axel Steensberg.